

MAT Á ÁHRIFUM LAGASETNINGAR*

– sbr. samþykkt ríkisstjórnar frá 10. mars 2017

*umfjöllun um einstök efnisatriði misjafnlega ítarleg, eftir umfangi máls og eðli

Málsheiti og nr.	UMH19060084 – Frumvarp til laga um um breytingu á lögum nr. 7/1998 um hollustuhætti og mengunarvarnir (EES-reglur, plastvörur)
Ráðuneyti	Umhverfis- og auðlindaráðuneytið
Stig mats	☒ Frummat, sbr. 1. gr. ☐ Endanlegt mat, sbr. 10. gr.
Dags.	28. október 2019

A. Greining og mat á fjárhagslegum áhrifaþáttum fyrir ríkið

1. Áætluð fjárhagsáhrif fyrir ríkið vegna helstu breytinga og ráðstafana sem felast í fyrirhugaðri lagasetningu, þar sem tilgreindir eru sérstaklega áhrifaþættir á fjárhag ríkissjóðs

- a) Hvaða fjárhagsgreining, rekstraráætlanir, reiknilíkön eða önnur áætlanagerð hefur farið fram við undirbúning fjárhagsmatsins?

Gert er ráð fyrir að lagasetningin hafi óveruleg áhrif á fjárhag ríkisins. Fjárhagsáhrif fyrir ríkið eru fyrst og fremst tengd ákvæðum um framlengda framleiðendaábyrgð. Framlengd framleiðendaábyrgð hefur jafnan verið útfærð hér á landi með álagningu úrvinnslugjalds, sbr. lög nr. 162/2002, um úrvinnslugjald, og Úrvinnslusjóður síðan séð um að nýta tekjur af gjaldinu til viðeigandi verkefna sem skilgreind eru í lögum. Gert er ráð fyrir að sama leið verði farin í tilfelli þessarar lagasetningar.

Jafnframt er gert ráð fyrir að hafa þurfi eftirlit með markaðssetningu þeirra plastvara sem lagasetningin tekur til. Gert er ráð fyrir að Umhverfisstofnun annist það eftirlit en að tekjur komi að fullu á móti útgjöldum í formi eftirlitsgjalds.

Ítarlegra mat á fjárhagsáhrifum verður framkvæmt þegar drög að frumvarpi liggja fyrir.

- b) Helstu forsendur sem áætlanir byggja á og næmni niðurstaðna fyrir frávikum
Á ekki við.
- c) Eru fjárhagsáhrif tímabundin eða varanleg?
Varanleg.
- d) Skorður sem eru settar fyrir útgjöldum og hvatar sem geta haft áhrif á útgjaldaþróun
Á ekki við.
- e) Aðskilin umfjöllun um brúttóáhrif á tekjuhlið og gjaldahlið en einnig tilgreind nettóáhrif á afkomu
Brúttóáhrif á ríkissjóð eru þau að tekjur ríkissjóðs aukast og gjaldahlið á móti sem nemur sömu upphæð og nettóáhrif á ríkissjóð eru því engin.
Hvað varðar álögd eftirlitsgjöld Umhverfisstofnunar er sama staða uppi, þ.e. brúttóaukning á hvort tveggja tekju- og gjaldahlið og nettóáhrif engin.

2. Tekjubreytingar

– Sjá gátlista fyrir mat á fjárhagsáhrifum

Gert er ráð fyrir að ábyrgð framleiðenda og innflytjenda verði útfærð með álagningu úrvinnslugjalds á tiltekna plastvörur. Tekjur ríkisins munu aukast sem þeirri álagningu nemur. Að svo stöddu liggur ekki fyrir hver upphæð úrvinnslugjalds þarf að vera og hverjar tekjurnar verða.

Gert er ráð fyrir að Umhverfisstofnun innheimti eftirlitsgjald af atvinnulífi fyrir eftirlit með markaðssetningu. Að svo stöddu liggur ekki fyrir hverjar tekjurnar verða af gjaldinu.

3. Útgjaldabreytingar

– Sjá gátlista fyrir mat á fjárhagsáhrifum

Gert er ráð fyrir að Úrvinnslusjóður greiði þann kostnað sem leiðir af skyldum framleiðenda og innflytjenda varðandi þær plastvörur sem úrvinnslugjald verður lagt á. Tekjur sjóðsins af álagningu Úrvinnslugjalds munu standa undir þessum kostnaði að fullu.

Gera má ráð fyrir að markaðseftirlit Umhverfisstofnunar leiði af sér kostnað fyrir stofnunina. Gert er ráð fyrir að eftirlitsgjald sem atvinnulífið greiðir standi að fullu undir þessum kostnaði.

4. Eignabreytingar

– Sjá sérstakan gátlista fyrir mat á fjárhagsáhrifum

Ekki er gert ráð fyrir að lagasetningunni fylgi eignabreytingar.

5. Aðrir áhrifaþættir varðandi ríkisfjármál

a) Samræmi við viðmið og sjónarmið um fyrirkomulag á útgjaldastýringu og umbúnað í fjárlögum

Í samræmi.

b) Samræmi við viðmið um framsetningu fjárlaga og reikningshaldslegan grundvöll samkvæmt lögum um opinber fjármál

Í samræmi.

c) Uppbygging skattkerfis og tekjuöflunar ríkissjóðs

Á ekki við.

d) Forsendur og umbúnaður þjónustugjalda – lagakröfur

Á ekki við.

e) Rekstrarform ríkisstarfsemi

Ríkisaðilar í A-hluta.

f) Opinber innkaup og útboð

Á ekki við.

g) Eignaumsýsla ríkisins

Á ekki við.

h) Réttindi og skyldur ríkisstarfsmanna

Á ekki við.

i) Ríkisstyrkir og ívilnanir, þ.m.t. samræmi við reglur ESA, sbr. 61. gr. EES-samningsins. Ath. tilkynningarskyldu með tveggja mánaða fyrirvara.

Á ekki við.

B. Samræmi við útgjaldaramma og fimm ára fjármálaætlun – fjármögnun

1. Hefur verið gert ráð fyrir þeim fjárhagsáhrifum á málaflokk sem leiða kunna af samþykkt frumvarpsins:

a) í gildandi fjárlögum

Á ekki við.

b) í fjárlagafrumvarpi komandi árs

Á ekki við.

c) í fimm ára fjármálaáætlun ríkisstjórnarinnar

Á ekki við.

2. Hafi ekki þegar verið gert ráð fyrir útgjöldum við verkefni, hvernig er þá ætlunin að finna þeim stað innan útgjaldaramma málaflokks t.d. með tilfærslu fjármuna eða með því að draga úr öðrum útgjöldum?

Hefur ekki nettóáhrif á ríkissjóð.

3. Tengist einhver ný eða aukin tekjuöflun verkefninu?

Já, gert er ráð fyrir álagningu úrvinnslugjalds á tilteknar plastvörur og innheimtu þjónustugjalds fyrir eftirlit. Ítarlegra mat á tekjuöflun verður framkvæmt þegar drög að frumvarpi liggja fyrir.

C. Efnahagsáhrif – áhrif á atvinnulíf, vinnumarkað og samkeppni

1. Hagræn áhrif á heildareftirspurn og einstaka markaði – hagstjórnarsjónarmið

Markmið með lagasetningunni er m.a. að draga úr notkun tiltekinna plastvara og því má búast við að eftirspurn eftir slíkum vörum dragist saman. Á móti gæti eftirspurn aukist eftir fjölnota staðgönguvörum.

2. Áhrif á fyrirtækjaeftirlit og reglubyrði, hversu mörg fyrirtæki verða fyrir áhrifum og hvers konar fyrirtæki? Einföldun laga eða stjórnáslu? Leitað umsagnar ráðgjafarnefndar um opinberar eftirlitsreglur? Sbr. lög nr. 27/1999.

– Sjá leiðarvísinn „Grunnmat á eftirlitsreglum“

Gert er ráð fyrir að lagasetningin muni fyrst og fremst hafa áhrif á veitingarekstur, drykkjarvöruframleiðendur og aðra framleiðendur og innflytjendur þeirra plastvara sem tilskipun (ESB) 2019/904 tekur til. Jafnframt er gert ráð fyrir að eftirlit með plastvörum á markaði verði komið á fót.

3. Samkeppnisáhrif

- a) Líkur á því að fjöldi fyrirtækja á markaði takmarkist með beinum hætti vegna reglusetningar (líklegt ef aðgerðin felur í sér einhvers konar einkarétt, leyfiskerfi eða kvóta)

Litlar líkur.

- b) Líkur á því að fyrirtækjum á markaði fækki með óbeinum hætti vegna reglusetningar (líklegt ef aðgerðin felur í sér aukinn kostnað við inngöngu á markað eða tekur aðeins til hluta starfandi fyrirtækja)

Litlar líkur.

- c) Takmarkanir á möguleikum fyrirtækja til þess að mæta samkeppni vegna reglusetningar (líklegt ef aðgerðin hefur áhrif á verð fyrirtækja eða eðli vörunnar t.d. staðlar eða ef aðgerðin takmarkar sölusvæði, svigrúm til að auglýsa eða til að ákveða hvernig vara er framleidd)

Lagasetningin mun hafa í för með sér fyrirmæli um hönnun og samsetningu tiltekinna plastvara en þessi fyrirmæli verða þau sömu og í öðrum löndum EES-svæðisins. Áhrif á möguleika fyrirtækja til að mæta samkeppni eru því talin hverfandi.

- d) Takmarkanir á frumkvæði fyrirtækja til að stunda samkeppni með virkum hætti vegna reglusetningar (líklegt ef aðgerðin felur í sér að fyrirtæki verði undanþegin samkeppnislögum eða ef fyrirtæki bera skyldu eða eru hvött til að skipta með sér hvers konar viðskiptalegum upplýsingum)

Engar líkur.

D. Önnur áhrif

1. Áhrif á fjárhag sveitarfélaga, sbr. 129. gr. sveitarstjórnarlaga, nr. 138/2011

– Ath. að skylt er að leggja slíkt mat fyrir Samband íslenskra sveitarfélaga til umsagnar og tilkynna niðurstöðu máls til samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytisins

Á grundvelli frummats eru fyrirséð áhrif talin engin. Endanlegt mat á fjárhagsáhrifum á sveitarfélög verður gert áður en frumvarpið verður lagt fram á Alþingi.

2. Áhrif á frelsi til að veita þjónustu (með eða án staðfestu á Íslandi)

– Ath. tilkynningarskyldu til ESA með fjögurra mánaða fyrirvara, sbr. 1. og 2. gr. reglugerðar nr. 666/2011

Á ekki við.

3. Áhrif á tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu, sbr. lög nr. 57/2000

– Ath. tilkynningarskyldu til ESA með þriggja mánaða fyrirvara, sbr. 1. og 2. gr. reglugerðar nr. 666/2011

Lagasetningin mun leiða til þess að óheimilt verður að markaðssetja tilteknar einnota plastvörur og hefur með því áhrif á frelsi til að selja slíkar vörur. Í öllum tilfellum eru til staðgönguvörur sem heimilt verður að markaðssetja og sömu reglur munu gilda innan alls EES-svæðisins, enda er um að ræða innleiðingu tilskipunar ESB og er ætlunin að fylgja þeim tímafrestum sem þar er kveðið á um. Áformin varða því ekki ákvæði um tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu.

4. Áhrif á byggðalög

Engin áhrif fyrir séð.

5. Áhrif á frjáls félagasamtök

Engin áhrif fyrir séð.

6. Áhrif á jafnrétti kynjanna

– Sjá leiðarvísi fyrir mat á jafnréttisáhrifum

Lagasetningunni verður að hluta til beint að vörum sem ætlaðar eru konum, þ.e. tíðabindum, tíðatöppum og stökum fyrir tíðatappa. Það snýr þó eingöngu að merkingum á umbúðum þessara vara og fræðslu, s.s. um viðeigandi förgun þeirra eftir notkun. Líklegast er því talið að áhrifin verði hverfandi en þar sem um er að ræða nauðsynjavörur sem geta haft áhrif á möguleika kvenna til samfélagslegrar þátttöku þá verður í endanlegu mati á áhrifum athugað sérstaklega hvort lagasetningin gæti orðið til hækkunar verðs á umræddum vörum eða til takmörkunar á aðgengi að þeim.

7. Áhrif a lýðheilsu

Markmið með lagasetningunni er m.a. að koma í veg fyrir og draga úr umhverfisáhrifum af tilteknum plastvörum og áhrifum þeirra á heilsu fólks. Þannig ætti lagasetningin að draga úr streymi plasts út í umhverfið og draga úr möguleikum plasts til að komast inn í fæðukeðju mannsins.

8. Áhrif á menntun, nýsköpun og rannsóknir

Áhrifin eru talin hverfandi en þá fremur jákvæð þar sem af lagasetningunni ættu að leiða aukin tækifæri til nýsköpunar í framleiðslu á vörum sem komið geta í stað þeirra plastvara sem lagasetningin tekur til.

9. Áhrif á möguleika einstaklinga og fyrirtækja til að eiga samskipti þvert á norræn landamæri

Engin áhrif fyrir séð.

10. Áhrif á stjórnslu, s.s. hvort ráðuneyti og stofnanir eru í stakk búin til að taka við verkefni

Búast má við að lagasetningunni fylgi aukin verkefni Úrvinnslusjóðs og Umhverfisstofnunar en gert er ráð fyrir að auknar tekjur komi til og standi undir auknum kostnaði. Áhrifin eru því óveruleg.

11. Áhrif á stöðu tiltekinna þjóðfélagshópa, s.s. aldurshópa, tekjuhópa, mismunandi fjölskyldugerðir, launþega/sjálfstætt starfandi/utan vinnumarkaðar

Áhrif eru talin hverfandi.

12. Áhrif á umhverfi og sjálfbæra þróun

Megintilgangur lagasetningarinnar snýr að bættu umhverfi og er henni ætlað að stuðla að sjálfbærri þróun m.a. með því að draga úr notkun einnota hluta.

E. Niðurstaða mats – með vísun í fylgiskjöl ef við á

1. **Samandregin niðurstaða fjárhagsáhrifa fyrir ríkissjóð – heildarútkoma varðandi tekjur, gjöld, afkomu og efnahag**
Frumvarpið hefur óveruleg fjárhagsáhrif fyrir ríkissjóð.
2. **Önnur áhrif en bein fjárhagsáhrif, álitamál eða fyrirvarar sem ástæða þykir til að vekja athygli á**
Engin.
3. **Samfélagslegur ávinningur veginn á móti kostnaði og fyrirhöfn (ekki gerð krafa um tölulegt mat)**
Samfélagslegur ávinningur er ótvíræður með bættu umhverfi og minni plastmengun.

F. Til útfyllingar vegna endanlegs mats – breytingar frá frummati

1. **Voru áform um lagasetninguna ásamt frummati á áhrifum kynnt fyrir FJR?**
2. **Eru helstu efnisatriði frumvarpsins óbreytt/lítið breytt frá þeim tíma?**
3. **Ef gerðar hafa verið breytingar umfram það, sbr. það frummat á áhrifum frumvarpsins sem áður var kynnt, hverjar eru þær og hver eru fjárhagsáhrifin?**